Bozóki Antal

SZERBIA ÉS MONTENEGRÓ AZ EURÓPAI UNIÓBA VALÓ INTEGRÁLÓDÁS FOLYAMATÁBAN[1]

A Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (JSZK) kapcsolatai az Európai Unióval (EU) 2000. október 5-e után új dimenziót kaptak, és külpolitikánk stratégiai prioritásává váltak. Szerbia és Montenegró világosan megfogalmazta a célt, hogy az Európai Unióval legkésőbb 2003-ig megkösse a Stabilizálási és társulási megállapodást, hosszú távú célként pedig 2010-ig Szerbia és Montenegrónak a teljes jogú tagságba való felvételét tűzte ki. Szerbia és Montenegrónak a nemzetközi politikai és gazdasági integrációkba való átfogó visszatérése folyamatában az Európai Unió kulcsfontosságú partnert képez, és a legjelentősebb támogatást nyújtja Szerbia és Montenegró politikai és gazdasági reformjainak.

A kapcsolatok normalizálási folyamata Vojislava Koštunicának, a JSZK elnökének a franciaországi Biarritzben, az Európai Unió 2000 októberében megtartott csúcsértekezletén való részvételével kezdődött. Intézményes kereteket Romano Prodinak, az Európai Bizottság elnökének 2000. november 25-i JSZK-beli látogatásakor kapott, amikor aláírásra került a JSZK és az EU közötti keretegyezmény, amely a JSZK-nak az EU által nyújtandó segély és támogatás megvalósítását is tartalmazza. A politikai dialógus folyamatossága Vojislav Koštunicának, a JSZK elnökének az Európai Unió brüsszeli székhelyén tett látogatásával (2001. 12. 31.) és Romano Prodival, az Európai Bizottság elnökével folytatott tárgyalásokkal, valamint 2001 folyamán, a JSZK képviselőinek az Európai Unió tisztségviselőivel folytatott beszélgetéssorozatával folytatódott.

Az Európai Unió 1999-ben a nyugat-balkáni országokkal való kapcsolatok fejlesztésére új mechanizmust kezdeményezett – a stabilizálási és a társulási folyamatot, amelybe a JSZK 2000-ben kapcsolódott be, és amelynek végső eredménye a Stabilizálási és társulási megállapodás (STM) megkötése kell hogy legyen.

A politikai kapcsolatok mellett a gazdasági együttműködés is állandó növekedési irányzatot mutat. Ezeknek a kapcsolatoknak a fejlesztése szempontjából rendkívül fontos az Európai Unió által a JSZK-nak nyújtott pénzügyi támogatás, különösen a nyugat-balkáni országokra vonatkozó CARDS-program keretében. A szövetségi kormány és az Európai Rekonstrukciós Ügynökség (EAR) megállapodása alapján megnyílt az EAR belgrádi irodája.

2000 és 2001 folyamán a JSZK 260 millió euró visszafizetési kötelezettség nélküli segélyt használt fel a CARDS-programból. A 2002–2004-es időszakra 980 millió euró (ebből Szerbia részére 645 millió euró) felhasználását látták elő JSZK számára.

A STM keretében Szerbia és Montenegró élvezi az Európai Unió „rendkívüli kereskedelmi intézkedéseit" (kevés kivétellel megszűntek a Szerbia és Montenegróból az EU-ba való beviteli vámok).

A kapcsolatok fontos szegmentumát képezi az együttműködés az igazságszolgáltatás és a belügyek terén. 2001 márciusában Belgrádban tartották meg az Európai Unió „hármasának" és a hazai szerveknek a tárgyalását az illegális bevándorlókról és a menedék-kérőkről. E témáról Szarajevóban került elfogadásra az EU és öt délkelet-európai ország deklarációja.

A szövetségi kormány megfelelő előkészületei után, az Európai Bizottsággal együttműködve, megalakult az EU és a JSZK konzultációs munkacsoportja (Consultative Task Force). 2001 folyamán két ülést tartottak, amelyeken megtárgyalásra került az „állandó pontok" – demokratizálás, az emberi és a kisebbségi jogok tiszteletben tartása, a jog uralma, gazdasági reformok és a nemzetközi kötelezettségek teljesítése, és elkezdődött az egyes területek törvényhozásának összehangolása. Az első ülésen a bankrendszerről, a kereskedelemről, a statisztikáról, az adópolitikáról, a másodikon pedig a közlekedésről, az energetikáról, a távközlésről, a vámokról, az igazságszolgáltatásról és a belügyről tárgyaltak. Az Európai Bizottság mindkét ülést rendkívül sikeresnek értékelte. A harmadik ülésre 2002. február 21-én került sor, amelyen megvitatták az ipar, a versengés, a szellemi tulajdon, a vállalatok, a szociális politika és a foglalkoztatás helyzetét, jó kilátásokkal, hogy 2002-ben elkezdődjön a megvalósíthatósági tanulmány elkészítése[2], amely a stabilizálási és társulási megállapodásról szóló tárgyalások megnyitásának alapját képezi. A szövetségi kormány, azzal a szándékkal, hogy meggyorsítsa a JSZK-nak az Európai Unióhoz való közeledési folyamatát, határozatot hozott a JSZK-nak az Európai Unióhoz való csatlakozási ügyekkel foglalkozó szövetségi kormányiroda megnyitásáról.

KAPCSOLATOK AZ EURÓPAI UNIÓVAL

(A volt Jugoszláv SZK) Szerbia és Montenegró és az Európai Unió 25 éves kapcsolatainak kronológiája[3]

1970.

március 19.: Aláírták az Európai Gazdasági Közösség (EGK) és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság (JSZSZK) közötti három évre szóló kereskedelmi szerződést.

1973.

július 26.: Aláírták az EGK és a JSZSZK közötti ötéves kereskedelmi szerződést

1980.

április 2.: A Közösség együttműködési megállapodást köt Jugoszláviával.

1983.

április 1.: Hatályba lépett az EGK és a JSZSZK együttműködési szerződés, miután az EGK mind a 12 tagállama és a JSZSZK is ratifikálta.

1987.

december 10.: Aláírták a JSZSZK és EGK közötti kiegészítő kereskedelmi jegyzőkönyvet és a második, 1987–1991-re vonatkozó pénzügyi jegyzőkönyvet.

1990.

július 4.: Az EGK miniszterei bekapcsolták Jugoszláviát a közép- és kelet-európai szerkezetváltási segélyprogramba – PHARE.

december 18.: Miniszteri szinten megtartották a JSZSZK és EGK együttműködési tanácsának kilencedik, egyben utolsó ülését.

1991.

június 24.: Aláírták a harmadik pénzügyi jegyzőkönyvet, valamint a JSZSZK és EGK közötti szállítási egyezményt (soha nem léptek életbe).

november 8.: Az EGK miniszterei határozatot hoztak az SZSZK iránti „restriktív intézkedések" bevezetéséről, amelyeket utóbb Szerbiára és Montenegróra korlátozott negatív intézkedésekre változtattak.

december 16.: Az EGK nyilatkozata „a kelet-európai és a Szovjet Szocialista Szövetségi Köztársaság új államainak elismeréséről", valamint Jugoszláviáról.

1992.

január 15.: Az EGK országai elismerték Horvátország és Szlovénia függetlenségét.

május 31.: Az Európai Unió (EU) szankciókat vezetett be a JSZK ellen, az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Biztonsági Tanácsának határozata alapján.

1995.

október 27.: A Tanács záradékokat fogadott el az EU akcióiról az előző Jugoszláviában.

december 4.: AZ EU rendeletet fogadott el a JSZK iránti szankciók hatályon kívül helyezéséről (1995. november 22-i hatállyal).

1996

április 9.: Az EU nyilatkozata a JSZK-nak a tagországok által való „elismeréséről".

július 25.: A Tanács rendeletet fogadott el, amely rendezi az előző Jugoszlávia térsége országai felújításának segélyprogramját (Újjáépítési program).

december 9.: Az EU megszüntette a JSZK elleni szankciókat.

december: Az Európai Uniónak (EU) a délkelet-európai országok stabilizálása irányába tett első kezdeményezése az ún. Royaumonti Folyamat volt. A folyamatot 1996 decemberében, az EU francia elnöksége alatt indították be, a daytoni békeegyezmények megvalósítása támogatásának céljából. A folyamat a regionális tervek elősegítésére irányult, a polgári társadalom építése, a kultúra és az emberi jogok fejlesztése terén. A Royaumonti Folyamat most a parlamentek közötti kapcsolatok fejlesztésére irányul, és a Stabilitási Paktum keretében történik.

1997

április 29: A Miniszterek Tanácsa elfogadta a regionális viszonyulás politikáját, meghatározva a térség öt országával – Albániával, Bosznia-Hercegovinával, Horvátországgal, a Jugoszláv Szövetségi Köztársasággal és Macedónia volt Jugoszláv Köztársasággal – a kétoldalú politikai és gazdasági kapcsolatok fejlesztésének feltételeit. A feltételekhez tartozik a demokratikus elvek, az emberi jo-

gok, a kisebbségek védelmének tiszteletben tartása és reformok bevezetése, a piacgazdaság és a regionális együttműködés megvalósítása érdekében.

A Tanács „autonóm kereskedelmi intézkedéseket" vezetett be a JSZK-ból való bevitelre vonatkozóan.

1998.

január 1.: Az EU Tanácsa megszüntette a JSZK-ból való bevitelre vonatkozó „autonóm kereskedelmi intézkedéseket".

1999.

május 26.: Az Európai Bizottság javasolta Albániának, Bosznia-Hercegovinának, Horvátországnak, Macedóniának és a volt Jugoszláv SZK-nak a stabilizálási és a társulási folyamat elindítását. A folyamat új lehetőséget teremt az említet államok és az EU közötti kapcsolatok fejlesztésére.

június 10.: A EU kezdeményezésére Kölnben elfogadják a Délkelet-európai Stabilitási Paktumot, melynek célja a régió békéjének, stabilitásának és gazdasági fejlődésének a biztosítása. A szerkezete tekintetében a Paktum nem az EU eszköze, de működéséhez az EU adja a legnagyobb hozzájárulást. Ennek keretében történik az Európai Unió, az Európai Bizottság, az Amerikai Egyesült Államok, Oroszország, Japán és a délkelet-európai országok, Törökország és más országok, beleértve a térségi és nemzetközi szervezetek és nemzetközi pénzügyi intézmények együttműködése.

2000.

október 9.: Az Európai Unió (EU) – az október 5-i demokratikus változásokat támogatva – megszüntette a JSZK ellen bevezetett kőolaj-, légiforgalmi és befektetési szankciókat. Milošević munkatársainak vagyona továbbra is befagyasztva maradt.

október 10–12.: Az Európai Bizottság tisztségviselői első ízben tárgyaltak a hatalom képviselőivel.

október 14.: Vojislav Koštunica, a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (JSZK) újonnan megválasztott elnöke részt vett az EU biarritzi nem hivatalos csúcstalálkozóján.

• Az EU 200 millió euró gyorssegély adományozását jelentette be Szerbiának, az Európai Rekonstrukciós Ügynökség közvetítésével.

október 23–24.: Chris Patten, az Európai Bizottság nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó megbízottja belgrádi látogatása alkalmával bejelentette a Szerbiának szánt „Téli csomagot".

október 26.: A JSZK-t felvették a Délkelet-európai Stabilitási Paktumba.

november 9.: A JSZK hivatalos formában kérte felvételét az Európai Tanácsba (ET).

november 10.: A JSZK-t felvették az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) tagságába.

november 15.: A JSZK elnöke vendégként jelen volt Strasbourgban az Európai Parlament ülésén.

november 24.: A JSZK legmagasabb szintű állami küldöttsége részt vett az EU tagállamai és öt kelet-európai ország zágrábi csúcsértekezletén. Az EU felhívta Jugoszláviát, hogy csatlakozzon a stabilizálási és társulási folyamathoz.

• Romano Prodi, az Európai Bizottság elnöke meglátogatta a JSZK-t.

Romano Prodi

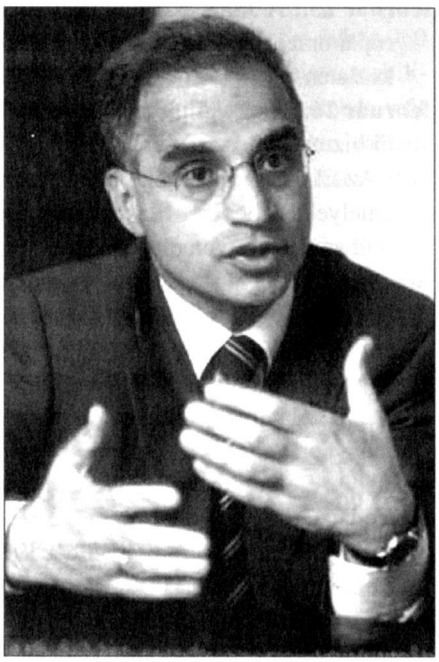

Goran Svilanović

november 25.: Vojislav Koštunica és Romano Prodi aláírták a JSZK és az EU 2006-ig tartó együttműködéséről szóló Egyezményt, amely tartalmazza a JSZK-nak nyújtandó 2,5 milliárd euró segélyt is.

2001.

január 8.: Az Európai Rekonstrukciós Ügynökség átvette az Európai Bizottság JSZK-beli küldöttségétől az EU fő JSZK-beli programjai megvalósításának mandátumát.

január 22.: A JSZK különleges vendég-státust kapott az Európa Tanácsban.

• Az EU külügyminiszterei megállapították a JSZK iránti politikát. Ez a politika, a széles körű politikai támogatása mellett, magába foglalja a JSZK tagságának támogatását a nemzetközi szervezetekben, a nemzetközi pénzügyi közösségbe való gyorsabb integrálódását és a liberalizált kereskedelmi rendszerbe való bekapcsolódását.

február 8.: A miniszteri hármas meglátogatta Belgrádot, és átadta az EU-nak a JSZK iránti politikájával kapcsolatos üzenetet.

február 9.: Az Európai Parlament küldöttsége Doris Pack, a délkelet-európai ügyekkel megbízott küldöttség elnökének vezetésével Belgrádba látogatott.

Az EU három politikai igazgatója Podgoricában ismertette az EU-nak a JSZK iránti politikáját.

• Az EU üdvözölte Belgrádnak a dél-szerbiai válság megoldásával kapcsolatos tervét.

február 23.: A JSZK Koštunica elnök vezette küldöttsége részt vett a délkelet-európai országok Szkopjéban megtartott együttműködési folyamatának csúcsértekezletén.

február 26.: Az EU diplomáciai vezetői elhatározták, hogy a dél-szerbiai szárazföldi biztonsági övezetbe 30 megfigyelőt küldenek, az addigi 9 helyett.

• Az EU megszüntette a JSZK elleni még megmaradt szankciókat, azokon kívül amelyek Slobodan Miloševićre és családjára, valamint hét háborús bűnökkel vádolt személyre vonatkoznak.

március 24–25.: A stockholmi csúcson a tizenötök vezetői figyelmeztették a JSZK-t és a volt Jugoszlávia többi tagköztársaságát, hogy a hágai nemzetközi törvényszékkel való teljes együttműködés az európai ingrációs folyamatokba való bekapcsolódás nélkülözhetetlen feltétele.

április 1.: Hatályba lépet az EU döntése a JSZK-ből származó áru vámkedvezményben való részesítéséről.

április 9.: Belgrádban megnyílt az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank (EBRD) irodája.

május 31.: Romano Prodi átvette a JSZK EU-beli nagykövetének megbízólevelét, s ezzel megújultak a JSZK és az EU legmagasabb szintű diplomáciai kapcsolatai.

június 29.: Brüsszelben a Világbank és az Európai Bizottság szervezésében megtartották a JSZK donátori értekezletét, amelyen mintegy 1,5 milliárd eurót biztosítottak. Az Európai Bizottság üdvözölte Slobodan Milošević, a JSZK egykori elnökének a kiszolgáltatását a hágai nemzetközi törvényszéknek.

július 9.: Az Európai Beruházási Bank (EIB) és a JSZK kormánya Belgrádban szerződést írtak alá a JSZK-nak a bank iránti korábbi adósságaival kapcsolatos garanciákról, ami az EIB JSZK-beli működése megújításának egyik előfeltétele volt.

július 16.: Az EU miniszteri bizottsága 300 millió euró makrogazdasági pénzügyi segélyt hagyott jóvá a JSZK számára. Ebből az összegből 225 millió kölcsön, 75 pedig segély.

július 23.: Belgrádban megtartották a JSZK-nak az Európai Unióhoz való csatlakozási kérdésekkel foglalkozó konzultációs munkacsoportjának első ülését.

szeptember 21.: A JSZK elnöke átvette az Európai Bizottság belgrádi küldöttségvezetőjének megbízólevelét, amivel a JSZK és az EU diplomáciai kapcsolatait nagyköveti szintre emelték.

október 5.: A Demokrata Párt felhívta a polgárokat, a politikai pártokat, a szakszervezeteket, a nemkormányzati szervezeteket és médiát, hogy egyesüljenek a közös cél – az Európai Unióba való minél gyorsabb csatlakozás céljából. „Ha mindannyian közösen sikeresen elvégezzük ezt a nehéz történelmi feladatot, a mi országunk 2007-ben tagja lesz az Európai Uniónak" – olvasható egyebek között a felhívásban.

november 6.: A JSZK–EU Konzultációs Munkacsoport második ülése.

november 22.: Az Európai Bizottság a JSZK követelésére 20 százalékkal megnövelte a textilkivitel arányát, azzal, hogy azt 2002 kezdetétől alkalmazzák.

2002.

január 4.: Az Európai Bizottság úgy döntött, hogy az elkövetkező három évben 960 millió euróval támogatja a JSZK gazdasági és szociális körülményeinek stabilizálását. Ez az összeg társul a CARDS regionális segélyprogram keretében már jóváhagyott 31 millió euróhoz. A segély a következő három területen valósul meg: az intézmények kiépítése, a gazdasági megújhodás és a szociális fejlődés.

február 21.: A JSZK–EU Konzultációs Munkacsoport harmadik ülése.

március 14.: Több hónapos tárgyalások után, Javier Solana, az EU kül- és biztonságpolitikai felelősének közvetítésével Vojislav Koštunica, a JSZK elnöke, Milo Đukanović Montenegró elnöke, Miroljub Labus, a szövetségi kormány alelnöke, Zoran Đindić, Szerbia és Filip Vujanović, Montenegró miniszterelnöke, valamint Javier Solana aláírták a Szerbia és Montenegró viszonyainak rendezésére szolgáló rendezési alapokat, az ún. Belgrádi Egyezményt.

március 15.: Koštunica és Đukanović elnökök Barcelonában, az EU tagállamok állam- és kormányfőinek csúcsértekezletén találkoztak Javier Solanával, José Maria Aznar spanyol miniszterelnökkel (aki abban az időben az EU elnöklője volt), I. János Károly spanyol királlyal és Romano Prodival.

március 16.: A barcelonai EU csúcskonferencia üdvözölte a Belgrádi Egyezményt.

május 29.: A JSZK–EU Konzultációs Munkacsoport negyedik ülése.

július 9–10.: A JSZK–EU Konzultációs Munkacsoport ötödik (és utolsó) ülése.

szeptember 24.: Az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése 122 igenlő és 6 ellenszavazattal határozatot hozott, amellyel javasolta a Miniszteri Bizottságnak, hogy a Jugoszláv SZK-t teljes jogú tagként vegye fel a szervezet tagságába. Jóváhagyták a függeléket is, mely szerint a JSZK tagsági felvétele akkor lesz esedékes, ha Szerbia és Montenegró Képviselőháza elfogadja az alkotmányos alapokmányt.

október 17.: Szerbia kormánya bizottságot alakított az Európai Unióhoz való csatlakozási folyamat koordinálására.

november 7.: Az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága megállapította, hogy az alkotmányos alapokmány el nem fogadása miatt a JSZK nem teljesítette az ET-be való felvétel feltételét.

december 4.: A Szövetségi Képviselőház Polgárok Tanácsa európai integrációs bizottságot alakított.

december 6.: Az Alkotmánybizottság belgrádi ülésén, kilenchavi munka és – a Belgrádi Egyezményben előlátott határidőhöz viszonyítva – néhány hónapos késés után elfogadta az alkotmányos alapokmány tervezetét, amelyről a JSZK, Szerbia és Montenegró képviselőházainak kell nyilatkozniuk.

december 13.: Az EU Tanácsa Koppenhágában megerősítette elhatározását, hogy folytatja a stabilizálási és társulási folyamatot, mint a Nyugat-Balkán országainak az EU tagsága felé vezető útját, és támogatja Görögországnak mint az EU elnöklőjének kezdeményezését, hogy 2003 júniusában Theszalonikiben (Szalonikiben) tartsanak értekezletet a térség országaival.

2003.

február 4.: Szerbia Köztársaság Népképviselőháza, Montenegró Képviselőháza és a JSZK Szövetségi Képviselőháza elfogadták Szerbia és Montenegró új államközösségének alkotmányos okiratát.

április 17.: Aláírták a Műsorszórási Tanács munkájának háromszázezer euróval való támogatásáról szóló megállapodást.

augusztus 2.: Sveti Stefanon megalakult az Európai Integrációs Tanács, amelynek tagja Szerbia és Montenegró valamennyi jelentős állami vezetője. A tanács alapvető feladata az európai integrációs folyamatok irányítása lesz.

augusztus 4.: Az Európai Bizottság 35 millió euró segélyt hagyott jóvá Szerbia és Montenegró gazdasági reformjára és stabilizálására – közölte az EU belgrádi irodája. (Az összeget még 2002 novemberében jóváhagyták, a folyósítására azonban csak most kerül sor, miután a miniszteri bizottság leszögezte: az államközösség megfelelően eleget tett a sajátos gazdasági feltételeknek.)

augusztus 5.: Goran Svilanović, Szerbia és Montenegró külügyminisztere bírálta az EU-t, mert szerinte nem hajlandó méltányolni az Államközösség sajátosságait, megköveteli az egységes piacot, mintha Szerbia és Montenegró nem Államközösség, hanem egységes állam lenne.

augusztus 26.: Az Európai Rekonstrukciós Ügynökség és az Európai Bizottság ideiglenesen befagyasztották a Műsorszórási Tanács munkájának anyagi támogatását, mivel nem tartották tiszteletben a testület tagjai megválasztásának eljárását, továbbá a műsorszórási törvényt – a rendszerváltás után az európai normákkal összhangban meghozott első törvények egyikét – a törvényhozó megszegte.

augusztus 29.: Szerbia és Montenegró parlamentje – harmadik nekifutásra – elfogadta az Államközösség gazdasági rendszerét harmonizáló akciótervet, amely megszünteti az emberek, az áru, a szolgáltatások és a tőke szabad forgalmának akadályát. E dokumentum megerősítésével megteremtődtek a feltételek a kivitelezhetőségi tanulmány kidolgozásához, ami előfeltétel ahhoz, hogy az államszövetség az Európai Unióval aláírja a stabilizálásról és a társulásról szóló megállapodást.

szeptember 11.: Chris Patten, az EU külügyi biztosa belgrádi látogatása során értesítette Svetozar Marovićot, az Államközösség elnökét, hogy megkezdődött a munka a megvalósíthatósági tanulmány kidolgozásán, továbbá, hogy gyorsabban befejezik, mint a többi ország esetében a térségben, azaz várhatóan 2004 márciusáig.

szeptember 29.: Pat Cox, az Európai Parlament elnöke Szerbia és Montenegró Képviselőházában kijelentette, a belgrádi hatalom kedvező lépéseket tesz az Európai Unióhoz való társulás felé, és hozzátette, ebben az EU és az Európai Parlament támogatását egyaránt élvezni fogja. Az Államközösség parlamenti képviselőihez fordulva Cox úgy értékelte, az EU-hoz való csatlakozás folyamata hosszan tartó és összetett, és úgy kell hozzáállni mint nemzeti projektumhoz, „függetlenül attól, melyik kormány hajtja végre ezt a folyamatot, függetlenül attól, ki van hatalmon". Azt üzente a képviselőknek, vállalniuk kell a felelősséget

a reformok végrehajtásáért, és az EU intézményei hajlandóak támogatni az Államközösség integrációs folyamatát, ha az Államközösségben megvan a hajlandóság, hogy elfogadják az európai értékmércéket.

• Az Európai Unió külügyminiszteri tanácsa Brüsszelben követelte Szerbia és Montenegró akciótervének mielőbbi végrehajtását. A megvalósulásra váró tervbe bele kell foglalni annak olyan politikai elemeit, amelyek az intézmények működését és a jog uralmát biztosítják, hangzott el az ülésen. A külügyminiszterek követelték valamennyi nyugat-balkáni országtól, hogy fokozzák az együttműködést a hágai nemzetközi törvényszékkel, s tegyenek meg mindent a hágai körözöttek elfogásáért. Denis McShane brit Európa-ügyi miniszter a tizenötök és a nyugat-balkáni országok együttműködésének feltételeül szabta meg a hágai körözöttek kiadatását, és tudatta, hogy esetleg leállítják Szerbia és Montenegró, valamint Horvátország uniós társulási folyamatát, ha a belgrádi és zágrábi hatóságok nem tesznek „lényegi lépéseket" a szökésben levő háborús főbűnösök letartóztatására és Hágába küldésére.

október 2.: Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa úgy értékelte, elsőbbséget élvez az Államközösség csatlakozása az európai integrációs folyamatokhoz, és úgy döntött, hogy ez a téma lesz a minisztertanács minden elkövetkező ülésének első napirendi pontja.

október 13.: Szerbia és Montenegró és az Európai Unió összehangolták „a politikai párbeszédről szóló közös nyilatkozatot", közölte a Szerbia és Montenegró-i külügyminisztérium. A nyilatkozat az EU október 7-i Hivatalos Lapjában jelent meg. A politikai dialógus az EU-val, „az EU-hoz közeli és különösen fontos országokkal" való politikai együttműködés különleges formáját képezi – olvasható a közleményben.

október 17.: Bujanovacon aláírták 11 dél-szerbiai község fejlesztésének programját, amelyet az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) az Európai Rekonstrukciós Ügynökséggel együttműködve valósít meg. A programot 6,5 millió euró összegben az Európai Unió pénzeli, míg egymillió eurót az érintett községeknek kell biztosítaniuk.

október 23.: „Az egyetlen járható út Európába vezet, mert ez az, amit Szerbia és Montenegró polgárainak többsége és maga Európa is óhajt" – mondta többek között Javier Solana a Zoran Živković szerbiai kormányfővel folytatott belgrádi megbeszélései után. Az EU kül- és biztonságpolitikai képviselője hathatós támogatást ígért az államközösség két tagjának gazdasági harmonizálásához, és elmondta azt is, e célból már a napokban megérkezik az Európai Bizottság küldöttsége, mert nem szabad hagyni ezt a lendkereket. Hozzátette azt is, hogy a nemzetközi intézményekkel való együttműködésnek zavartalannak kell lennie, beleértve a hágai törvényszéket is.

október 27.: Az Európai Parlament nyilatkozatot szavazott meg a Szerbia és Montenegrónak szánt 70 millió euró összegű új és kiegészítő makroökonómiai segélyről. Az összegből 45 eurót nem kell visszafizetni, 25 milliót pedig az EU 15 éves kölcsön formájában adja, tízéves halasztási idővel.

• Belgrádban megkezdődött az EU szakértőinek, valamint az államközösség illetékes minisztériumai képviselőinek második kétnapos értekezlete. Magasabb fokú szociális párbeszéd címen megvitatták az együttműködés új formáit a stabilizációs és társulási folyamatban.

november 17.: Az EU tisztségviselői Brüsszelben „riadóztatták" a szerbiai demokratikus erőket a november 16-i elnökválasztási kudarc miatt, és felhívást intéztek a szerbiai reformpártokhoz, hogy mozgósítsák soraikat a demokratizálódás megőrzése és az Európa felé fordulás folytatására.

november 20.: A zentai Városházán több mint 20 alapító taggal megalakult a Vajdasági Európai Uniós Pályázati Szakértők Egyesülete, amelyet öttagú elnökség vezet Kajári Ferenc elnökletével.

november 26.: Az EU, valamint Szerbia és Montenegró a textil területén való együttműködésről szóló brüsszeli technikai megbeszéléseken megegyeztek abban, hogy megszüntetik az államszövetségnek az Unió tagországaiba való textil kivitelére vonatkozó vámokat és kvótákat.

december 4.: Svetozar Marović, Szerbia és Montenegró elnöke Cavtatban kijelentette, hogy az Államközösség számára elsődleges cél a csatlakozás az Európai Unióhoz, s ezt az Államközösség polgárainak többsége támogatja.

Marović a horvátországi Cavtatban kezdődött délkelet-európai első gazdasági fórumon külön mechanizmust javasolt a délkelet-európai államok uniós csatlakozásának felgyorsítására.

december 9.: Az EU külügyminiszterei brüsszeli találkozójukon felhívást intéztek Szerbia népéhez, hogy éljen a december 28-i parlamenti választások adta lehetőséggel, s nyilvánítsa ki elhatározását: visszafordíthatatlanul halad az Európai Unió felé vezető úton. A nyugat-balkáni állapotok megvitatása után a külügyminiszterek megerősítették „az Európai Unió eltökéltségét, hogy támogatja és segíti a szerbiai demokratikus intézményeket és a reformtörekvéseket".

Az EU-tagállamok külügyminiszterei jóváhagyták az Unió első átfogó biztonságpolitikai stratégiáját, amely – magyar kezdeményezésre – a kisebbségi kérdésekkel is foglalkozik.

december 12.: Az Európai Unió (EU) állam- és kormányfői brüsszeli csúcsértekezletükön elfogadták az EU új biztonságpolitikai stratégiáját, a közös védelmi megállapodást, valamint jóváhagyták az Európai Növekedési Kezdeményezés nevet viselő gazdaságélénkítő programot, és közös nyilatkozatban ítélték el az antiszemitizmust.

december 13.: Az Európai Unió alkotmányának kidolgozására összehívott brüsszeli csúcsértekezlet sikertelenül ért véget. A kudarc legfőbb oka a minősített többségű döntéshozatal ügyében fennmaradt nézeteltérés volt: a lengyelek és a spanyolok ragaszkodtak a 2000-ben Nizzában eldöntött rendszer fennmaradásához (amely majdnem annyi szavazatot ad nekik, mint a kétszer népesebb Németországnak), a németek, a franciák, valamint a résztvevők többsége viszont e rendszer megreformálását, az alkotmánytervezetben szereplő „kettős többség" bevezetését akarta.

december 15.: A közelgő parlamenti választásokon Szerbiának el kell döntenie: Európa felé veszi az irányt, vagy a múlt felé fordul – nyilatkozta Javier Solana, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője a Svetozar Marovićtyal, Szerbia és Montenegró elnökével folytatott tárgyalását követően.

2004.

január 8.: „Az Európai Unió egyre nagyobb felelősséget vállal a Balkán biztonságáért" – nyilatkozta Dublinban Javier Solana, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője.

január 13.: Szerbia és Montenegró arra számít, hogy az EU még tavasszal elkészíti a vele kötendő stabilizációs és társulási megállapodás kivitelezhetőségi tanulmányát – jelentette ki Strasbourgban az Államközösség elnöke.

Az Európai Parlamentben (EP) tartott sajtóértekezletén Svetozar Marović hozzáfűzte: ha mégsem így történne, akkor az ország esetleg kénytelen lenne „más utakat keresni" európai integrációs törekvéseinek megvalósítására. Arra a kérdésre válaszolva, hogy ez konkrétan mit jelentene, a politikus megállapította: a tanulmány befejezésének késlekedése azoknak a kezébe adna érveket, akik azt mondják, hogy az ország európai integrációjának célja nem megvalósítható.

január 26.: Az Európai Unió külügyminiszterei Brüsszelben megtartott találkozójukon felhívást intéztek a szerbiai demokratikus erőkhöz, hogy együttesen munkálkodjanak egy európai és reformelkötelezettségű kormány felállításán.

január 30.: Branko Lukovac, Szerbia és Montenegró külgazdasági minisztere kijelentette, hogy az Európai Unió és az államszövetség képviselői között folytatott harmadik dialógus keretében öt kérdésről volt szó, amelyek kapcsolatban vannak az államszövetségnek az EU-hoz való közeledésével. – Szemmel látható, hogy egy egész sor területen jelentős haladást értünk el, de van jó néhány kérdés, amely további munkát igényel, mind a politikai kritériumok teljesítése, mind a közös piac működésének megvalósítása terén – mondta Lukovac.

február 1.: A szerbiai intézmények megalakítása körüli huzavona miatt Szerbia és Montenegró Államközösség tekintélye forog kockán a nemzetközi közvélemény előtt, értékelte Goran Svilanović külügyminiszter a Politika napilapban. Svilanović szerint valószínűleg további hat hónappal meghosszabbítják az Európai Unióba való kedvezményes cukorkiviteli tilalmat. Arra figyelmeztetett, hogy a cukorbotrány veszélybe sodorhatja azokat a kedvezményeket is, amelyeket más ágazatokban, például a textiliparban hagytak jóvá. Hozzáfűzte, hogy hatékony vizsgálat és felelősségmegállapítás nélkül az EU nem változtatja meg álláspontját.

február 6.: Az Európai Bizottság úgy határozott, hogy még hat hónappal meghosszabbítja Szerbia és Montenegró számára a kedvezményes cukorkivitel tilalmát az Európai Unió tagállamaiba. Arra vár ugyanis, hogy a belgrádi hatóságok teljesen kivizsgálják a cukorkivitellel kapcsolatos előírások megszegését, és megállapítsák, ki a felelős. A határozat február 9-én lép életbe, egy nappal azután, hogy letelik a jelenlegi tilalom, amit szintén hat hónapra foganatosítottak – közölték európai diplomáciai körök.

február 18.: Javier Solana, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője a Svetozar Marovićtyal, Szerbia és Montenegró elnökével folytatott telefonbeszélgetése során hangsúlyozta, hogy az Európai Unió továbbra is támogatni fogja az Államközösséget. Solana kifejtette, hogy az európai tizenötök egybehangzó véleménye szerint Szerbiát demokratikus kormánynak kell irányítania, amely reformérdekeltségű, és az EU-csatlakozást szorgalmazza. A főképviselő ismételten kiemelte, hogy a szocialisták támogatását élvező szerb kormány komoly nehézségek elé nézne a nemzetközi közösséggel fenntartott gazdasági és politikai kapcsolatokban.

február 20.: Az Európai Unió nem fontolgat semmilyen szankciót Belgrád ellen, de az új szerb kormányt aszerint ítéli majd meg, hogy milyen gazdasági és politikai lépéseket tesz a tizenötökkel folytatott együttműködésben – nyilatkozták Brüszszelben az Európai Bizottság tisztségviselői újságíróknak. Aláhúzták, hogy a Szerbiával szemben támasztott együttműködési feltételek megtalálhatók az Államközösség és az EU közötti stabilizációs és a társulási megállapodás tervezetében, valamint a készülőfélben levő vonatkozó megvalósíthatósági tanulmányban.

február 23.: Az Európai Unió külügyminiszterei a szerbiai belpolitikai helyzet alakulása miatti aggodalmuknak adtak hangot, mert a kormányalakításban nem vesz részt minden demokratikus párt, így az csak a szocialisták támogatása révén állhat össze. E brüsszeli állásfoglalás azonban az EU részéről nem jelenti a Szerbiával és/vagy az Államközösséggel szembeni megszigorítások, büntetőintézkedések bevezetését, hisz – meggyőződésük szerint – a nyugat-balkáni térség országait (így Szerbia és Montenegrót) változatlanul támogatni, segíteni kell, ám fokozott figyelemmel kísérik majd az új kormány lépéseit. Ennek fényében bízták meg Chris Pattent, az EU külügyi főbiztosát, hogy a szerbiai helyzetalakulásról készítsen jelentést, melynek bizonyosan súlya lesz az unió március 25-én esedékes újabb – a CARDS-program keretében jóváhagyandó 270 millió eurós – segélycsomagjának megszavazásakor. Az EU-külügyminiszterek egyben reményüket fejezték ki, hogy Szerbia és az EU, valamint Szerbia és Montenegró viszonyára továbbra is a reformok végrehajtása, a politikai és gazdasági élet demokratizálása, a szervezett bűnözéssel való leszámolás, a regionális együttműködés erősítése lesz jellemző, mely az ország európai családhoz való csatlakozási szándékának komolyságát bizonyítaná. Egyben újfenn emlékeztették Szerbia leendő kormányát, hogy ez az út csakis szerteágazó együttműködéssel járható, beleértve Belgrádnak a hágai nemzetközi törvényszékkel való teljes mértékű együttműködését is.

február 25.: Nenad Čanak, Vajdaság AT Képviselőházának elnöke a vajdasági és a szerbiai állapotokról számolt be az Európai Unió megfigyelőmissziója képviselőinek, majd Vajdaság politikai szubjektivitásának megőrzéséhez kérte az EU segítségét. „Vajdaság és a demokratikus intézményei a bizonyíték arra, hogy Szerbiában lehetséges a tolerancia, valamint a társadalmi közösség többnemzetiségű, multietnikai és multikonfesszionális, stabil polgári és európai modelljének politikája" – mondta Čanak a Tartományi Tájékoztatási Titkárság közleménye szerint.

február 26.: „Az EU-ba vezető úton az első kihívás a háborús bűncselekményekért való felelősség. Az új kormánytól azt kellene követelnünk, hogy folytassa a hágai törvényszékkel való együttműködést. Ez igenis nagy politikai kihívás, de a munka dandárja már befejeződött, mert Szerbia előző kormánya azt elvégezte" – jelentette ki Goran Svilanović, a Polgári Szövetség vezetője, és hozzátette, hogy „ebben a pillanatban nem kell menekülni a felelősség elől, mert az konkrétan azt jelenti, hogy nem tárgyalhatunk a schengeni vízumok megszüntetéséről, a megvalósíthatósági tanulmány sikerességéről és az ország európai perspektívájáról".

március 1.: Az EU soha nem tett olyan ígéretet, hogy még az idén március végéig elkészíti a Szerbia és Montenegróval kötendő stabilizációs és társulási megállapodás kivitelezhetőségi tanulmányát – közölte az Európai Bizottság egyik illetékese. Chris Patten külkapcsolatokért felelős biztos szóvivője arra az értesülésre reagált, amely szerint a belgrádi vezetés arra számított, hogy még ebben a hónapban elkészül a dokumentum. Mint mondta, nagyon nehéz lenne elképzelni, hogy ez megtörténik, de mivel a bizottság nem is állapított meg határidőt erre, halasztásról sincs szó.

március 2.: A Szerbiai Képviselőházban az új köztársasági kormány elnökének, alelnökének és minisztereinek a megválasztása szerepelt napirenden. A kormányalakító Vojislav Koštunica, és ezúttal kisebbségi kormány alakul, mégpedig Milošević szocialistáinak támogatásával. A miniszterelnök-jelölt Koštunica ismertette kormányának összetételét és programját, amelyben – egyebek között – hangsúlyozta: Szerbiának Montenegróval közösen rendeznie kell az Európai Unión belüli tagság kérdését, ez lényeges és elkerülhetetlen, együttesen könnyebb, és ennek az útnak nincs alternatívája.

• Kasza József, a Vajdasági Magyar Szövetség elnöke, Szabadkán fogadta az Európai Unió megfigyelői missziójának küldöttségét, amelyet Alexandra Wagner, a belgrádi EU vezetőjének helyettese vezetett. A beszélgetés témáját képező aktuális szerbiai politikai helyzettel kapcsolatban Kasza József kifejezte fenntartásait az újonnan megalakuló kormány hajlandóságával kapcsolatban arra vonatkozóan, hogy a három évvel ezelőtt megkezdett reformfolyamatok mentén folytassa az ország európai uniós felzárkózását. Ezeket a fenntartásokat megerősíti az a tény is, hogy az alakulófélben lévő kormány a Szerb Szocialista Párt támogatását élvezi, amely a mai napig Slobodan Milošević befolyása alatt áll – olvasható a VMSZ közleményében.

március 3.: Az Európai Unió a tettek alapján ítéli majd meg az új szerb kormányt, a tizenötök pedig hajlandóak mielőbb párbeszédet kezdeni és együttműködésre lépni vele, jelentette ki Christina Gallach, Javier Solanának, az Európai Bizottság kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének szóvivője. Gallach a Beta hírügynökségnek adott telefonnyilatkozatában aláhúzta, hogy az EU érthetően azt szeretné, ha az új belgrádi kormány politikája megfelelne a jól ismert európai elvárásoknak. Ez európai orientáltságú programot és politikát jelent, ami magában foglalja a jószomszédi kapcsolatok fejlesztését, a demokratikus politikai és gaz-

dasági reformok végrehajtását és a nemzetközi kötelezettségek tiszteletben tartását, beleértve az együttműködést a hágai nemzetközi törvényszékkel is.

• A VMSZ újvidéki sajtótájékoztatóján Varnyú Ernő az alakuló kormányhoz intézett pártigényeket ismertette. A VMSZ szerint az Európai Unióval és annak intézményeivel folytatott további kommunikáció fenntartásához szükséges, hogy az új kormány azonnal meghozzon egy törvénycsomagot, amely elengedhetetlen Szerbia és Vajdaság gazdasági légkörének gyorsabb ütemű javításához. A VMSZ szerint ebből a súlyos gazdasági krízisből csakis a külföldi befektetések felerősítésével lábalhatunk ki.

március 8.: Javier Solana, az Európai Unió kül- és biztonságpolitikai főképviselője a podgoricai Vijestinek adott interjújában méltatta Vojislav Koštunica új szerb kormányfőt azért, hogy beiktatása előtti parlamenti programbeszédében az Államközösség megerősítése mellett szállt síkra, és reményét fejezte ki, hogy Podgoricának is ez a szándéka, mert Brüsszel azon az állásponton van, hogy Montenegró és Szerbia együtt gyorsabban csatlakozhat az EU-hoz, mint különkülön, Filip Vujanović azonban ugyanezen lapnak adott nyilatkozatában közli, hogy Montenegró és Szerbia számára is az lenne a legjobb, ha a belgrádi egyezmény lejárta után a két köztársaság közös megegyezéssel különválna. A montenegrói elnök szerint a két tagköztársaságnak a cseh és szlovák mintára kellene elválnia egymástól, mondván, hogy a két köztársaság útjai akkor váltak külön, amikor mindkettő belátta, hogy a közös állam nem hoz hasznot, s jobb, ha önálló szubjektivitással rendelkeznek. (Emlékeztetőül: a 2001. március 14-én aláírt belgrádi egyezmény értelmében az államközösség megalakulása – 2003. február 4. – utáni három évvel mindkét tagköztársaság felülvizsgálhatja államjogi státusát, és kiléphet az Államközösségből.)

március 23.: Az Európai Bizottság elnöke arra kérte a szerb miniszterelnököt, hogy cselekedjen, és tekintélyét latba vetve igyekezzen elérni a Kosovóban kirobbant erőszak megállítását.

Romano Prodi azután közölte ezt, hogy megbeszélést folytatott a brüsszeli látogatáson tartózkodó Vojislav Koštunicával az EU és Szerbia és Montenegró közötti kapcsolatokról, valamint a kosovói eseményekről.

március 25.: Az Európai Unió CARDS-programja kedvező véleményezést adott arról, hogy az unió 230 millió eurós segélyt nyújtson a 2004. költségvetési évben Szerbia és Montenegrónak. Ebből a pénzösszegből 212 milliót irányoztak elő Szerbia támogatására és 18 millió eurót Montenegrónak. Kosovo megsegítésére e program keretében külön 40 millió eurós támogatást szánnak.

Emma Adwin, Chris Patten külügyi főbiztos szóvivője kiemelte, hogy az Európai Bizottság hoz majd végleges döntést a segélynyújtás jóváhagyásáról. Adwin hangsúlyozta, hogy a belgrádi hatóságoktól a hágai nemzetközi törvényszékkel való teljes együttműködést várják el, ezt az unióhoz való felzárkózás legfőbb politikai feltételeként szabták meg. „Az Államközösség támogatásáról várható európai bizottsági döntést az unió azon szándékaként kell értelmezni, hogy nem szeretné súlyosbítani a Szerbia és Montenegróban uralkodó állapotokat a pénzügyi támogatás megvonásával" – emelte ki a szóvivő.

március 31.: Chris Patten külügyi főbiztos rámutatott, hogy Szerbia és Montenegró nem kezdheti meg „az Európai Unió felé haladás új szakaszát" a hágai nemzetközi törvényszékkel való együttműködés nélkül. A belgrádi Politikában megjelent szerzői cikkben Patten közölte, hogy a hágai törvényszékkel való együttműködés „lényegi jelentőségű" az ország uniós csatlakozása szempontjából, kiemelve, hogy ez „nem képezheti tárgyalások tárgyát". A tavalyi évben történt előrehaladás lassú volt, és ha SZCG integrálódni kíván az EU-ba, meg kell mutatnia, hogy a két alkotó része képes az egymás közötti integrálódásra, írja Patten.

április 5.: A hágai nemzetközi törvényszékkel való együttműködés mindenképpen az egyik legnagyobb probléma és téma, amely akadályt képez Szerbia és Montenegrónak a nemzetközi közösséggel folytatott minden tárgyalásán. A törvényszékkel való együttműködés jogi kötelezettség, amelyet önök (SZCG) felvállaltak és – a dolgok jelenlegi állása szerint – ezen e téren nincsen éppen valami nagy előrehaladás, nyilatkozta Geoffrey Barret, az Európai Bizottság Szerbia és Montenegró-i küldöttségének vezetője a Danas napilapban megjelent interjújában.

április 18. – Vuk Drašković, Szerbia és Montenegró új külügyminisztere a BK Televíziónak nyilatkozva úgy ítélte meg, hogy a külpolitikában az állami és a nemzeti prioritás az Európai Unió országaival való integrálódás, a Békepartnerséghez, a NATO-hoz való csatlakozás, továbbá a legbefolyásosabb, elsősorban a szomszédos országokkal való kapcsolatok fejlesztése.

május 11. – Chris Patten, az Európai Unió külügyi biztosa a belgrádi vezetés tudomására hozta, hogy a hágai nemzetközi törvényszékkel való együttműködés nélkül elképzelhetetlen Szerbia és Montenegró európai integrációja. Predrag Bošković külügyminiszter-helyettessel folytatott megbeszélései után Patten elmondta, hogy már az idén is elkészülhetne az integráció első lépcsőfokát jelentő megvalósíthatósági tanulmány, de ennek nem sok értelme lenne, ha az ország nem működik együtt Hágával, ha az Államközösség sem maradéktalanul működőképes, és ha a két tagköztársaság piacát összehangoló cselekvési tervet sem alkalmazzák a gyakorlatban. Hozzátette azt is, „komoly gond", hogy a Hágával való együttműködés hiánya miatt az ország ellen panaszt emeltek az ENSZ Biztonsági Tanácsában.

május 19. – Szerbia és Montenegró szilárd eltökéltsége, hogy elfogadja az európai normákat, hisz ez számos problémája megoldásának a záloga – mondta Zoran Šami, a Szerbia és Montenegró-i Képviselőház elnöke az európai parlamenti elnökök strasbourgi tanácskozásán. Šami kifejtette, hogy a demokratikus intézményrendszer kiépítése és az EU-játékszabályok elfogadása nemcsak a terhes múlttal való szakítást, hanem a jelen égető problémáit is (ki)kezelhetővé teszi, és Kosovo példáján keresztül igyekezett ezt megindokolni, mondván, hogy: „ha ott megoldjuk a súlyos gazdasági problémákat – márpedig megoldjuk –, megtalálhatjuk helyünket az EU égisze alatt, ami nemcsak Államközösségünk, hanem egész Európa számára is örvendetes lesz".

Geoffrey Barret

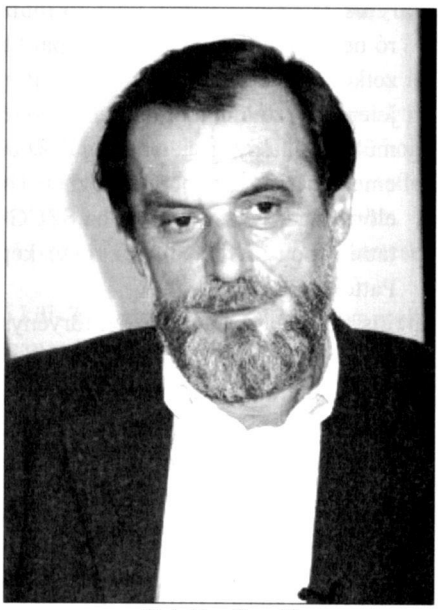

Vuk Drašković

május 24. – A június 13-i szerbiai elnökválasztáson induló Tomislav Nikolić, a Szerb Radikális Párt elnökjelöltje nem élvezi Európa támogatását, nyilatkozta Brüsszelben Javier Solana, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselője a Jaap de Hoop Scheffer NATO-főtitkárral közösen tartott sajtótájékoztatóján, melyre az EU politikai és biztonsági bizottságának és a NATO nagyköveti tanácsának közös tanácskozása után került sor.

május 28. – Maurizio Massari, az EBESZ Szerbia és Montenegró-i nagykövete a Szerbia és Montenegró-i iskolai parlamentek képviselőinek kétnapos belgrádi ülésének szimulálása alkalmából tartott sajtóértekezleten kijelentette, hogy az EBESZ támogatja az Államközösség intézményei megalakulását, és üdvözli „a pozitív előrehaladást a konszolidálásukban". Massari hozzátette azonban, hogy Szerbia és Montenegrónak az Európai Unióhoz való közeledési folyamata a vártnál lassabban történik.

május 30. – Geoffrey Barret, az Európai Bizottság Szerbia és Montenegró-i képviselője kijelentette: az EU azt kívánja, hogy Szerbia és Montenegró sürgősen hozza létre „a belső piacot", hogy lehetővé váljon az Államközösség stabilizálási és csatlakozási tervének az unióval való megkötése.

• Szerbia és Montenegrónak az Európai Unióval való fontos szerződés több mint fél éve bejelentett aláírása a textil területén zárlat alatt van, mindenekelőtt a cukorbehozatal és -kivitel területén megoldatlan törvénytelenségek miatt, ami veszélyezteti az Államközösség és az unió közötti egész kereskedelmet – jelentették ki brüsszeli hivatalos körökben.

Chris Patten és Vojislav Koštunica találkozója

június 4. – Ha holnap referendumot írnának ki az Európai Unióhoz való csatlakozásról, Szerbia polgáraink a 78 százaléka szavazna igennel, 7 százaléka pedig nemmel. Ezt mutatja az áprilisban végzett kutatás, amelyet a szerb kormánynak az EU-hoz való csatlakozással foglalkozó irodája végzett. Az iroda képviselői sajtóértekezletükön elmondták, hogy 2002 januárjában az EU-hoz való csatlakozást a polgárok 67 százaléka támogatta és azóta egyre csökken azoknak a száma, akik ezt ellenzik.

június 8. – Az Európai Unióban nő az érdektelenség Szerbia és Montenegró irányában, így az állam felzárkózási folyamata is csak lassú ütemű lehet – értékelte Vladimir Gligorov, a bécsi székhelyű nemzetközi gazdaságkutató intézet szakértője a Betának adott interjúban.

június 22. – Miroljub Labus szerbiai kormányfőhelyettes úgy nyilatkozott, Szerbiának és Montenegrónak külön-külön kell törekednie az uniós csatlakozásra. Labus a Szerbia és Montenegrón belüli tranzícióról szóló jelentés ismertetésekor borúlátásának adott hangot Szerbia és Montenegró piacának egybehangolását illetően, és hozzátette, hogy a többhavi tárgyalások után az egyetlen megoldás az, hogy két külön programot dolgozzunk ki az EU-hoz való csatlakozásról.

július 2. – A Balkán minden állama 2015-ig uniós tag lesz, áll a Bécsi Nemzetközi Gazdasági Összehasonlító Intézet (WIIW) értékelésében.

július 21. – Az Európai Bizottság döntése értelmében augusztus 7-étől hatálytalanítja a Szerbia és Montenegróból az Európai Unió tagországaiba irányuló kedvezményes, azaz vámmentes cukorkivitel (2003 májusában bevezetett) tilalmát, ám az importálók továbbra is kötelesek lesznek ellenőrizni a cukor eredetéről szóló iratokat. Brüsszel értesítése szerint ezt az EU-döntést mintegy a szerbiai demokratizálódási folyamat képletes támogatásaként lehet értelmezni, azaz affféle jutalom ez az európai vonalon haladó Boris Tadić elnökké választásáért.

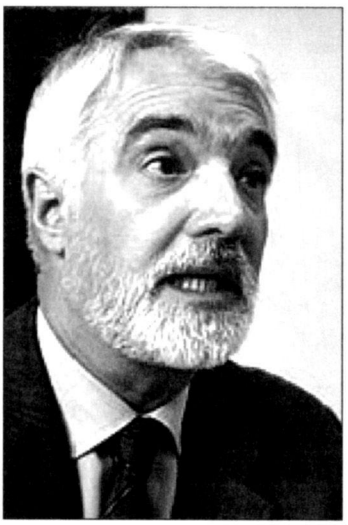

Miroljub Labus

Udvardi Iván és Radmila Milivojević

augusztus 9. – Ljubiša Jovanović, a külgazdasági kapcsolatok miniszterhelyettese megerősítette, hogy visszaállították az EU-ba irányuló cukorkivitelre vonatkozó kedvezményt, eredményképpen az idén 120–150 millió euró jövedelemre számíthatunk. „A cukorkiviteli kedvezmény felfüggesztésére vonatkozó rendelet ma járt le, és minthogy nem hoztak újabbat, úgy tekintendő, hogy mától ismét kedvező feltételek mellett exportálhatjuk a cukrot" – mondta Jovanović.

augusztus 16. – Milica Delević Đilas, az EU-iroda igazgatója lemondott tisztségéről. A Svetozar Marovićhoz, Szerbia és Montenegró elnökéhez intézett levelében ezt azzal indokolta, hogy a politikai tényezők között nincs politikai megállapodás arra vonatkozólag, hogy az ország milyen úton kíván haladni az EU-ba, és hogy ennek érdekében milyen lépéseket kész tenni. „Sajnos, már régóta nincs megállapodás sem Szerbiában, sem Montenegróban, de közöttük sincs, ami mindennél jobban rávilágít a Szerbia és Montenegró gazdasági rendszerének harmonizálásához, valamint a nemzetközi büntetőtörvényszékkel való együttműködés viszonyulásáról" – áll a levélben. Milica Delević Đilas értékelése szerint nincs meg a politikai akarat e kulcsfontosságú kérdések megoldásához, következésképpen késik az Államközösség és külön-külön a tagköztársaságok társulásának folyamata. „Ilyen helyzetben nem vagyok képes ellátni az iroda igazgatójának tisztségét" – hangsúlyozza a levélben. Hozzáteszi, sajnálattal mond le, mert tisztában van az EU-csatlakozás jelentőségével, mert ez nemcsak Szerbia és Montenegró kiemelt külpolitikai célja, hanem az ország gazdasági és politikai tranzíciójának ösztönzése is.

augusztus 17. – Az uniós csatlakozással megbízott iroda új vezetője Jela Baćović, akit a minisztertanács ülésén neveztek ki. Eddig Szerbia és Montenegró külgazdasági kapcsolatok miniszterének helyettese volt, a nemzetközi gazdasági szervezetek és a multilaterális gazdasági együttműködés szektorában dolgozott.

szeptember 4. – Az Európai Unió tagországai Szerbia és Montenegróval kapcsolatban úgy határoztak, hogy bár továbbra is egyetlen országnak tekintik, uniós közelítésükben a jövőben külön kezelik az államszövetség tagjait. A tagállamok külügyminiszterei a Maastricht melletti St. Gerlach-kastélyban tartottak kétnapos informális ülést.

szeptember 23. – A montenegrói és a szerbiai kormány tárgyalásokat kezdett azoknak az elveknek a kidolgozására vonatkozóan, amelyek alapján a gazdasági viszonyok tekintetében mindenki a saját útján halad az európai uniós integráció felé. A Beta hírügynökségnek ezt Gordana Đurović, az európai integrációkkal megbízott montenegrói miniszter is megerősítette, nem kívánta azonban közölni a részleteket.

A podgoricai médiumok közzétették, a két kormánynak az a szándéka, hogy a Maastrichtban tartott miniszteri értekezlet után – amelyen elfogadták a gazdasági viszonyok ilyen modelljét az integrációs folyamatban –, nem várnak arra, hogy Európa szolgáljon kész modellel, hanem közös megoldást találnak. A két kormány közötti megbeszélésről tájékoztatták az EU képviselőit is, és a következő egy hónapban várhatóan végleg megállapodnak a gazdasági modellről.

szeptember 24. – Az Európai Unió Bizottsága támogatja a volt jugoszláv köztársaságok gyorsabb közeledését a 25 tagországot számláló közösségéhez – jelentette ki Reinhard Priebe, az EU nyugat-balkáni hivatalának igazgatója.

október 6. – Szerbia elfogadja az EU-csatlakozásra vonatkozó „kétvágányos modellt", és 2012-ben az unió teljes jogú tagjává válhatna – értékelt Miroljub Labus szerbiai kormányalelnök, miután találkozott Javier Solana és Chris Patten magas rangú EU-képviselőkkel.

Labus az eszmecserét követően hangsúlyozta, hogy jelenleg már csak a hágai nemzetközi törvényszékkel való együtt(nem)működés az EU-csatlakozás kerékkötője, tekintettel arra, hogy az Államközösség két tagköztársasága – EU-társulásra vonatkozó – gazdasági kapcsolatrendszerének harmonizációja megoldódott. A szerb kormányfőhelyettes azt is hozzátette, hogy – amennyiben a hágai kérdést sikerül gyorsan megoldani – már a jövő év elején elkészülhet a megvalósíthatósági tanulmány, 2005 végén pedig sor kerülhet a társult tagságról szóló szerződés aláírására is.

október 11. – Az Európai Bizottság folytatja a Szerbia és Montenegró EU-betagosodását érintő és annak előfeltételét jelentő stabilizációs és társulási megállapodásról szóló megvalósíthatósági tanulmány kidolgozását, mivel Belgrád és Podgorica részéről is támogatták a kétvágányos csatlakozási elv ötletét. Ezt az unió külügyminisztereinek luxembourgi tanácskozásán Chris Patten, az európai bizottság külügyi biztosa közölte, mondván, „elégedett, hogy a belső nézeteltérések okozta késés után Szerbia és Montenegró ügyében végre előrelépésről" számolhat be.

október 13. – A szerbiai parlament elfogadta az uniós csatlakozásról szóló rezolúciót, amely kimondja, hogy Szerbiának mint Szerbia és Montenegró tagországának az Európai Unióhoz és a Békepartnerséghez való csatlakozása stratégiai és nemzeti cél. A rezolúciót mind a 129 jelen levő képviselő támogatta és rászavazott, de nem voltak köztük radikálisok és szocialisták, ugyanis e két párt képviselői a szavazás idején nem tartózkodtak a teremben.

A belgrádi tárgyalásainkon sikerült elhárítani az Államközösség és az EU kapcsolataiban felmerülő akadályok többségét – jelentette ki Javier Solana, miután befejezték a megbeszéléseket Svetozar Marović elnökkel. A képen: Svetozar Marović, Chris Patten és Javier Solana

HATÁROZAT AZ EURÓPAI UNIÓHOZ VALÓ CSATLAKOZÁSRÓL, AMELYET SZERBIA KÖZTÁRSASÁG NÉPKÉPVISELŐHÁZA 2004. OKTÓBER 13-ÁN FOGADOTT EL[4]

Megerősítve Szerbia Köztársaság elkötelezettségét a demokratikus társadalom építése iránt, amely a jog uralmán és az emberi, valamint a kisebbségi jogok tiszteletben tartásán, a piacgazdaság elvein alapszik, továbbá hatékony állami intézmények építése iránt, azokkal az Európai Unióhoz való csatlakozási kritériumokkal összhangban, amelyeket az Európai Tanács 1993-ban Koppenhágában határozott meg;

Megerősítve Szerbia Köztársaság teljes elhatározottságát Szerbia és Montenegró Államközössége alapokmányának megvalósítása és a funkcionális Államközösség kiépítésének határozott törekvése mellett;

Alapul véve Szerbia polgárainak világosan kifejezett elhatározását, valamint Szerbia Köztársaságnak az Európai Unióhoz való csatlakozásáról megvalósított politikai egyetértést, mint vitathatatlan stratégiai célt;

Megerősítve Szerbia Köztársaság eltökéltségét, hogy (illetékességeivel összhangban) teljesítse az EU 2003. június 21-én megtartott nyugat-balkáni csúcsértekezlete nyilatkozatával vállalt kötelezettségeket, valamint a Theszalonikiben (Szalonikiben) elfogadott Nyugat-Balkán: Út az európai integrációk felé című teendőket;

Kiemelve Szerbia Köztársaság óhaját, hogy aktívan és sokoldalúan hozzájáruljon a nemzetközi közösség erőfeszítéseihez a délkelet-európai stabilitás megteremtéséhez és a tartós béke létrehozásához;

Osztozva azokon az elveken és célokon, amelyeken az Európai Unió nyugszik, Szerbia Köztársaság történelmi és kulturális sajátosságainak tiszteletben tartása mellett;

Üdvözölve az Európai Unió 2004. május 1-jei történelmi bővítését, amely megszüntette Európa politikai, katonai, gazdasági és ideológiai megosztását;

Az Európai Unió Szerződésének (Amszterdami Szerződés) 49. cikkéből kiindulva, amely az Európai Unió tagságába való felvételt kérő állam felvételének eljárására és feltételeire vonatkozik;

Szerbia Köztársaság Népképviselőháza, a 2004. évi második rendes ülésezés 2004. október 13-án megtartott első ülésén, elfogadta

az Európai Unióhoz való csatlakozási határozatot

Szerbia Köztársaság Népképviselőháza:

1. Megerősíti a Szerbia Köztársaság, mint Szerbia és Montenegró Államközössége tagjának az Európai Unió teljes jogú tagjává való gyorsított felvételét és a Békepartnerséghez való csatlakozást, mint stratégiai és nemzeti célt, amelynek Szerbia Köztársaság Népképviselőháza a további munka során teljes és állandó támogatást nyújt.

2. Kifejezi teljes készségét:

- hogy teljesítse az Európai Unióba való gyorsított integrálódás összes előfeltételét;
- az emberi és a kisebbségi jogok tiszteletben tartása iránt;
- Szerbia Köztársaság nemzetközi kötelezettségei teljesítése iránt és határozottan támogatja az álláspontot, hogy minden, a volt JSZSZK területén, az 1991 és 2000 közötti fegyveres összetűzések idején háborús bűnök elkövetésével gyanúsított személy az igazságszolgáltatás elé kerüljön, a hatályos jogszabályokkal és a nemzetközi kötelezettségekkel összhangban;
- hogy az Európa Tanács és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet tagságából eredő állandó és építő jellegű együttműködést folytasson,
- hogy fejlessze és elősegítse a regionális együttműködés minden formáját, a regionális kezdeményezéseket és a szomszédokkal való együttműködést.

3. Rámutat Szerbia és Montenegró Államközössége közös szervei minél hatékonyabb működésének és az összes szükséges intézmény megalakításának szükségességére, valamint az Európai Unióval való együttműködés erősítését szolgáló intézkedések megtételére.

4. Kötelezettséget vállal, hogy Szerbia Köztársaság Népképviselőháza munkájában Szerbia Köztársaság törvényhozásának az Európai Unió jogi vívmányaival való összehangolása elsőbbséget fog élvezni, beleértve külön eljárások bevezetését is e folyamat hatékonyságának növelése céljából.

5. Szerbia Köztársaság kormányától elvárja, hogy háromhavonta tájékoztassa Szerbia Köztársaság Népképviselőházát a tervezett és teljesített kötelezettségekről, valamint azoknak a programoknak és egyéb tevékenységeknek a megvalósításáról, amelyek Szerbia és Montenegrónak az Európai Unióhoz való társulása gyorsításához szükségesek.

6. Szerbia Köztársaság kormányától követeli, hogy minél rövidebb határidőn belül készítse el Szerbiának az Európai Unióhoz való csatlakozási stratégiáját, és hogy intézkedéseket foganatosítson a szerbiai jognak az Európai Unió jogi vívmányaival való gyorsított összehangolására.

7. Kötelezettséget vállal az Európai Parlamenttel, a tagországok parlamentjeivel, az Európai Unió tagságára jelölt országok parlamentjeivel, valamint a stabilizálási és társulási folyamatban részes országok parlamentjeivel való együttműködés fejlesztésére és előbbrevitelére.

8. Kötelezettséget vállal, hogy tevékenyen részt vesz az európai értékek terjesztésében és az országnak az Európai Unióba való csatlakozása jelentőségének Szerbia közvéleményével való megismertetésében.

9. Felhívja a politikai pártokat, nemkormányzati szervezeteket, szakszervezeteket, a munkaadók egyesületeit, a vallási közösségeket, a médiákat és Szerbia minden polgárát, hogy csatlakozzanak ahhoz a közös erőfeszítéshez, hogy a csatlakozási folyamat a törvényhozási, végrehajtó és igazságügyi hatalom, valamint minden szabad társadalmi tevékenység területén felgyorsuljon.

10. Ezt a határozatot meg kell jelentetni Szerbia Köztársaság Hivatalos Közlönyében.

RS (Köztársasági Képviselőház) 48. szám

Belgrádban, 2004. október 13-án

SZERBIA KÖZTÁRSASÁG NÉPKÉPVISELŐHÁZA

Predrag Marković
ELNÖK

december 2. – Szerbia és Montenegró Minisztertanácsa ülésén az európai partnerségre irányuló akcióterv megvalósítása szempontjából megvitatta azokat az intézkedéseket és tevékenységeket, amelyek hozzásegítik Szerbia és Montenegrót, hogy csatlakozzon az Európai Unióhoz.

december 10. – Szerbia és Montenegró minden nemzetközi kötelezettségét teljesíti, beleértve a hágai törvényszékkel kapcsolatosakat is – jelentette ki Svetozar Marović államelnök az európai integrációkkal megbízott tanács belgrádi ülését követően. Mint mondta, erre azért van szükség, mert csak így kaphat zöld fényt az EU-társulásról szóló kivitelezhetőségi tanulmány.

2005

január 15. – A Miroljub Labus, a szerb kormány alelnöke kijelentette, hogy csak akkor számíthatunk az európai uniós tagságra 2012-ben, ha sürgősen eleget teszünk a hágai nemzetközi törvényszék követeléseinek. Ha két héten belül pozitív fejlemények lennének ezen a téren, akkor márciusban kedvező lehetne a megvalósíthatósági tanulmány, szeptemberben pedig elkezdődhetnének a stabilizációra és az előkészületekre vonatkozó tárgyalások, mondta Labus a Belgrádban szervezett kerekasztal-megbeszélésen, melynek témája Szerbia európai jövője volt.

január 21. – Javier Solana akkor látogat majd Belgrádba, ha „jelentős előrelépés történik" Szerbia és Montenegrónak a hágai nemzetközi törvényszékkel való együttműködésében – közölte Stefan Lehne, az EU kül- és biztonságpolitikai főképviselőjének tanácsadója Vuk Draškovićtyal, az Államközösség külügyminiszterével.

Lehne elmondta Draškovićnak, hogy a hágai nemzetközi törvényszékkel való együttműködés „jelentős előrehaladásának hiánya" a fő oka annak, hogy Solana elhalasztotta belgrádi látogatását – áll a külügyminisztérium közleményében.

január 31. – Ez Európai Unió március végéig ad haladékot Szerbia és Montenegrónak a hágai nemzetközi törvényszékkel való teljes együttműködés teljesítésére, mely az uniós társult tagság elnyerését célzó kivitelezhetőségi tanulmány elkészítésének előfeltétele – közölte Brüsszelben Olli Rehn, az unió bővítési biztosa.

február 9. – Miroljub Labus szerbiai kormányfőhelyettes reményei szerint az Európai Unió tagországai vezetőinek február 21-i találkozójáig jelentős lépést teszünk a hágai törvényszékkel való együttműködés terén. Vojislav Koštunica szerbiai kormányfő magára vállalta, hogy ezt viszonylag rövid idő alatt befejezi, és ha addig teljesítjük a hágai törvényszék iránti kötelezettségeinket, gondolom, hogy az EU pozitívabban viszonyul majd hozzánk – mondta Labus a Szerbiai Képviselőház európai integráció-ügyi bizottságának ülésén.

március 18. – Az európai integrációs együttműködésről szóló memorandumot írtak alá Belgrádban szerbiai és magyarországi kormányilletékesek.

A memorandumot Udvardi Iván, a magyar külügyminisztérium politikai igazgatója és Radmila Milivojević, a szerb kormány mellett működő integrációs hivatal vezetője írta alá Magyarország belgrádi nagykövetségén. Az aláírás után Udvardi közölte: a dokumentum keretet biztosít ahhoz, hogy Magyarország intézményesen átadhassa Szerbiának az integrációs felkészülés során szerzett tapasztalatait. Az első szakaszban a két ország 19 közös projektumot hajt végre, amelyeket tisztán a magyar költségvetésből finanszíroznak. A projektumok elsősorban a szerbiai európai uniós ismeretek bővítésére összpontosítanak a felsőoktatás, a média és a kulturális élet területén, egyes projektek a schengeni rendszerhez való közeledést szolgálják, mások pedig szűkebben az euroatlanti biztonsági rendszerekhez kapcsolódnak. A közeljövőben megvizsgálják, hogy milyen típusú segítségre van még szüksége Szerbiának, és ezután beindítják az együttműködés második szakaszát. Udvardi szerint a hatékonyabb segítségnyújtás végett Budapest más uniós országokat is be akar vonni az együttműködésbe.

március 21. – Az Európai Unió és a Szerbia és Montenegró közti együttműködés több tekintetben is egy kedvezőbb fázisba lépett – vélekedett Javier Solana a Boris Tadićtyal folytatott brüsszeli megbeszélései után. Az unió kül- és biztonságpolitikai főképviselője hangsúlyozta, a megvalósíthatósági tanulmány az Államközösség EU-integráció útján tett első jelentős lépése.

A kedvezőbb értékelést, Solana szavai szerint, a hágai nemzetközi törvényszékkel való jobb együttműködés, az a tény, hogy közelebb kerültünk a megvalósít-

Javier Solana és Boris Tadić

hatósági tanulmány kidolgozásához, és az Államközösség kettős vágányú csatlakozásra való hajlandósága feltételezte, nemkülönben a szaloniki értekezlet, melyen a nyugat-balkáni térség országainak, így Szerbia és Montenegrónak az EU-ba való társulásának eshetősége is körvonalazódott. A szerb elnök kimondottan jelentősnek nevezte azt, hogy az EU-ban most ilyen kedvező a fogadtatásunk, és maga is úgy vélte, hogy a megvalósíthatósági tanulmány csak az első, EU-integrációt célzó lépés. Ezt a stabilizációs és társulási megállapodás megkötése hivatott követni. Számunkra az európai integrációs felzárkózás kulcsfontosságú stratégiai cél, ezért ennek érdekében meg kell tennünk minden tőlünk telhetőt. Minden kérdést ebben a vonatkozásban kell szemlélnünk. Minél előbb, annál jobb – mondta Tadić. Vendéglátója nem bocsátkozott időpontjóslásba, de kiemelte, ha a közeledés a következő hónapokban is ilyen ütemben halad, a stabilizációs és társulási megállapodás feltételei is megteremtődhetnek.

március 22. – A hónap végéig adottak lesznek a hágai nemzetközi törvényszékkel való teljes együttműködés feltételei – jelentette ki Vojislav Koštunica az Olli Rehnnel, az EU bővítési biztosával való brüsszeli találkozója után. A szerb kormányfő a megbeszélést követő sajtóértekezleten kiemelte, hogy ez Nebojša Pavković és Sreten Lukić tábornokokra vonatkozik, és hozzátette, hogy az esetleges további lépéseket illetően – amíg nem biztos a fejleményekben – nem akar jóslatokba bocsátkozni. Rehn hangsúlyozta, hogy ezek az intézkedések szavatolják a kedvező megvalósíthatósági tanulmányt, és az EU miniszterei és vezetői részéről zöld fényt adnak a stabilizációs és társulási megállapodás megkötésével kapcsolatos tárgyalások megkezdéséhez. Rehn elismerően szólt Szerbia közelmúltban tett lépéseiről, és hozzátette, még néhány ilyen elengedhetetlen lépés szükséges a törvényszékkel való maradéktalan együttműködés teljesítéséhez.

március 28. – Szerbia kormánya, az EU-hoz való csatlakozással foglalkozó iroda és az Európai Bizottság Szerbia és Montenegró-i küldöttsége Kragujevacon megkezdte az „Európa kopogtat a te ajtódon" elnevezésű kampányt.

április 6. – Az Államközösség EU-közeledését célzó, és alapjában véve már elkészült megvalósíthatósági tanulmány kedvező elbírálásban akkor részesülhet, ha április 12-éig – amikor a dokumentum az Európai Bizottság asztalára kerül – Nebojša Pavković tábornok is Hágába érkezik – mondták brüsszeli források a Betának. Az Európai Bizottság nem igényel külön jelentést a hágai törvényszéktől, midőn 12-én biztosi tanácsa elbírálja majd a megvalósíthatósági tanulmányt, ám Olli Rehn bővítési biztos szavai szerint Pavković kiadása egyértelműen jelezné, hogy ez az együttműködés elérte a kívánt fokot. Rehn április 4-én erről telefonon értekezett Vojislav Koštunica szerb kormányfővel is. Az EU-illetékesek azt is elmondták, hogy Brüsszel állandó kapcsolatban van a törvényszékkel, a szerb hatóságoktól pedig azt az ígéretet kapta, hogy a jelzett határidőig a teljes együttműködés ezen hiányzó eleme is meglesz.

április 12. – Az Európai Bizottság elfogadta a megvalósíthatósági tanulmányt, amely elvben lehetővé teszi Szerbia és Montenegrónak, hogy megkezdje a társulási és stabilizációs tárgyalásokat az EU-val. Ám a tárgyalások feltétele a teljes együttműködés a hágai törvényszékkel. Ami annyit jelent, hogy valamennyi vádlottat ki kell szolgáltatni, beleértve Mladićot és Karadžićot is. Ezt teljesen egyértelművé tette Olli Rehn bővítési biztos strasbourgi sajtóértekezletén. A tanulmány elfogadása Szerbia és Montenegró európai útjának a kezdete, mondta az EU-biztos. Az Európai Bizottság strasbourgi döntését a Miniszterek Tanácsának kell még jóváhagynia. A testület április 25-én tart ülést.

április 14. – Szerbia 2014-ben csatlakozhatna az Európai Unióhoz – vélekedett Belgrádban Francois Heisburg, a balkán térséggel megbízott nemzetközi bizottság képviselője. Heisburg, aki egyébként a francia stratégiai kutatások alapítványának igazgatója, kijelentette: ez a dátum nem csupán jelképes (az első világháború kitörésének 100. évfordulója), hanem reális határidő, hiszen a közép-európai országoknak 15 év kellett, hogy csatlakozóképesekké váljanak.

április 18. – Elengedhetetlen, hogy a stabilizációs és társulási tárgyalások megkezdéséig Szerbia és Montenegró a reformok útján maradjon, és jelentősen javítsa a hágai törvényszékkel való együttműködését. Utóbbi feltétel teljesítése nélkül szó sem lehet a tárgyalások megkezdéséről – nyilatkozta újságírók előtt Olli Rehn, az Európai Unió bővítési biztosa, aki tegnap Belgrádba való érkezése után részt vett az európai integrációval megbízott parlamenti tanács bővített ülésén, és hozzátette, hogy az Államközösségnek a tárgyalásokig cselekedetei révén meg kell győznie az EU-t, hogy nemzetközi kötelezettségeinek maradéktalanul eleget tesz.

április 21. – Predrag Marković, a szerbiai parlament elnöke levelet intézett Vojislav Koštunica szerbiai kormányfőhöz és Boris Tadić köztársasági elnökhöz. Rámutat arra, hogy valamennyi állami szervnek maximálisan részt kell vennie azok-

Olli Rehn és Svetozar Marović

nak a céloknak az elérésében, amelyek a megvalósíthatósági tanulmány értékeléséből következnek. Marković a kormánytól kéri, juttassa el a képviselőháznak a rendőrségről és az ombudsmanról szóló törvényjavaslatot, hogy sürgősségi eljárással bekerüljenek a képviselőházi eljárásba. Továbbá a kormány sürgesse meg a denacionalizálásról, az állami segélyről a diszkriminációellenes törvények elkészítését. Sürgős a korrupció elleni nemzeti stratégia, valamint az uniós csatlakozási nemzeti stratégia kidolgozása is.

április 22. – Predrag Ivanović, Szerbia és Montenegró külgazdasági minisztere kijelentette, hogy az Európai Bizottság értékelése szerint Szerbia és Montenegró rendelkezik elegendő kapacitással ahhoz, hogy megkezdhesse a stabilizálás és társulás második szakaszát. Mint mondta, a mostani szakaszban el kell készíteni a reformtörvényeket, tiszteletben kell tartani az alkotmányos okiratot, és maradéktalanul együtt kell működni a hágai törvényszékkel.

április 24. – Svetozar Marović, Szerbia és Montenegró Államközösségének elnöke bejelentette, hogy az Európa Tanács április 26-án Strasbourgban esedékes Parlamentáris Közgyűlésén kérni fogja, hogy Szerbia és Montenegró számára „rövidítsék le" az Európai Unióba vezető utat. – Mi nem akarunk kiváltságosan bejutni az európai intézményekbe, de eltökéltek vagyunk abban, hogy ezt a folyamatot felgyorsítsuk, s ehhez az EU teljes támogatására számítunk – mondta Marović a podgoricai Dan napilapban közölt interjúban.

április 25. – Az Európai Unió külügyminiszterei Luxembourgban támogatták az Európa Bizottság azon kedvező értékelését, miszerint Szerbia és Montenegró felkészült arra, hogy megkezdje a tárgyalásokat az Európai Unióval a stabilizációs és társulási megállapodás megkötéséről, és felhatalmazták a bizottságot, hogy mielőbb kezdje meg ezeket a tárgyalásokat.

Az EU külügyminiszteri tanácsa elismerően szólt Szerbia és Montenegró lényeges fejlődéséről, és hangsúlyozta az alkotmányos alapokmány szabályozta államközösség további szilárdítása melletti elkötelezettségét, és üdvözölte a hágai nemzetközi törvényszék és Belgrád együttműködésében bekövetkezett pozitív fejleményeket.
Az unió diplomáciai vezetői megismételték, hogy a Nyugat-Balkán országainak, így az Államközösségnek az EU-hoz való közeledési ütemét az elengedhetetlen belső reformok és feltételek teljesítésének (köztük a hágai törvényszékkel való együttműködés) üteme befolyásolja.
• Boris Tadić, Szerbia elnöke kijelentette, a megvalósíthatósági tanulmány kedvező értékelésének megerősítése nagyon fontos, de „nem jelenti azt, hogy a folyamat befejeződött, hiszen Szerbiára még csak most vár a munka neheze". – Előttünk állnak a belső reformok, az adminisztrációs rendszer módosítása, a védelmi rendszer és a rendőrség reformja, a gazdaság összetételének megváltoztatása és a gazdaság liberalizálása, a közvállalatok átalakítása, az energetikai stratégia meghozatala, továbbá az oktatásügy egyeztetése az európai mércékkel – jelentette ki az újságíróknak Kragujevacon. Hangsúlyozta, Szerbiában az élet politikai, szociális, gazdasági és biztonsági szempontjait mind egyeztetni kell az Európai Unió mércéivel.
• Vojislav Koštunica szerb kormányfő gratulált a polgároknak és az állami intézményeknek a megvalósíthatósági tanulmány kedvező értékelése kapcsán, és azt üzente, Szerbia kész és képes vállalni a felelősség rá eső részét, és hozzájárulni, hogy az egész térség az Európai Unió részévé váljon. – Üzenetünk, amely, úgy vélem, általánosan elfogadott üzenet, a következő: a térségben mindnyájunknak tartani kell magunkat az európai elvekhez és értékekhez, közösen kell megőriznünk a stabilitást, és ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy tiszteletben kell tartani a nemzetközi határok sérthetetlenségét a térségben – hangsúlyozta Koštunica írásos nyilatkozatában.
• Miroljub Labus szerbiai kormányfőhelyettes Leskovacon azt nyilatkozta, hogy októberben kezdődik majd a Szerbia uniós csatlakozására vonatkozó tárgyalások második szakasza. Az Európa kopogtat az ajtón nevű kampány keretében Labus munkatársaival és a külföldi diplomatákkal Leskovacon tartózkodott, ott közölte, hogy nagy munka vár ránk törvényeinknek és jogszabályainknak az EU-val való egyeztetésére. Hangsúlyozta, hogy a jogszabályok 50 százaléka az élelmiszer-termelésre, -feldolgozásra és -eladásra vonatkozik. E téren minden államnak rendet kell teremtenie, nyilvántartást kell vezetnie, meg kell szerveznie az egészségügyi, az állat-egészségügyi és a növény-egészségügyi ellenőrzést – mondta Labus, és emlékeztetett arra, hogy Szerbiában húsz évvel ezelőtt sokkal jobb volt az ilyen ellenőrzés. Szerbiának tehát az ellenőrzés szempontjából el kell érnie az akkori szintet, és egybe kell hangolnia az Európai Unió szabályaival. Labus hangsúlyozta továbbá, hogy Szerbia és Montenegró uniós csatlakozása feltételezi az energia-takarékoskodást is, ennek keretében csökkenteni kell a villanyáram-fogyasztást.

Április 26. – Autonómiánál több, függetlenségnél kevesebb – ezt ajánlotta fel Kosovónak az Európa Tanács parlamenti közgyűlésének strasbourgi ülésén elmondott beszédében Svetozar Marović, Szerbia és Montenegró államfője. Marović nem részletezte, hogy ez konkrétan mit jelentene, csak arról beszélt, hogy olyan megoldást kell találni, hogy ne legyenek győztesek és vesztesek, s amelynek révén Kosovo európai, demokratikus és többetnikumú régióvá válik. Mint hangsúlyozta, el kell érni, hogy Kosovóban szabadon, biztonságban élhessen mindenki, azaz a kisebbségek megfelelő védelmet kapjanak. A megoldás útja a párbeszéd, méghozzá a lehetséges összes szinten, azaz nemcsak Priština és Belgrád között, hanem a tartományon belül is – mondta, hozzátéve: Kosovo nem térhet vissza az 1999 előtti időkbe, de a jelenlegi helyzet fenntartása sem lehetséges.

Április 30. – Filip Vujanović montenegrói elnök kijelentette, hogy Montenegró jövőjét nem lehet a kosovói problémához kötni. Szerinte Montenegró a referendum után önállóan folytatja majd útját az Európai Unió felé.

Május 6. – A nyugat-balkáni országok az eszközök alapján, amelyeket az EU befektet a potenciális tagországokba, 2011-ben válnak tagjelöltekké, Szerbia pedig valószínűleg csak 2019-ben léphet be az EU-ba – állapította meg Belgrádban Gerald Knaus, az Európai Stabilitási Kezdeményezés igazgatója. A kerekasztal-értekezleten, amelynek témája a csatlakozás előtti segítség eszközeinek (IPA) hozzáférhetősége volt, és amelyet a Föderáció Palotájában tartottak, Knaus kifejtette, Szerbia most ott tart, ahol 1992-ben Bulgária, amely 2007-ben csaknem biztosan EU-tagállam lesz.

• Maurizio Massari, az EBESZ missziójának vezetője úgy értékelte, Szerbia és Montenegró jelentős lépéseket tett előre a hágai törvényszékkel való együttműködésben, Ratko Mladić letartóztatása azonban kulcskérdés, hogy az ország belépheszen a Békepartnerségbe és az Európai Unióba. A Szerbia és Montenegró az európai integrációk felé vezető úton témára megtartott beszéde után Massari a kragujevaci Jogi Kar tanárainak és hallgatóinak kifejtette, Mladić letartóztatását több évvel ezelőtt megszabták mint feltételt az EU-tagsághoz, és ezen most nehéz változtatni. Hangsúlyozta, bízik benne, hogy Szerbia és Montenegró eleget tesz minden feltételnek az EU-csatlakozáshoz. „A csatlakozás folyamata néhány évig tart, de remélem, az önök országa teljesít minden feltételt, és lerövidíti ezt a folyamatot. A szerbiai kormány jó lépéseket tesz ilyen irányban" – mondta.

Május 9. – A Demokrata Párt aggódik, mert Szerbia gyakorlatilag nem került be az EU költségvetésébe, legalábbis nem annak a 14,6 millió eurónak az elosztása tekintetében, amely elosztásra kerül azok között az országok között, amelyek csatlakoznak majd a „huszonötökhöz", mondta Gordana Čomić, a DP képviselője a köztársasági parlamentben tartott sajtókonferencián.

Május 10. – Boris Tadić szerbiai köztársasági elnök Szerbia és Montenegró vezetőinek ötödik belgrádi találkozója megnyitóján kijelentette, hogy Szerbiában átfogó társadalmi reformok folynak, amelyek felgyorsítják az ország európai integrálódását.

Maurizio Massari

Svetozar Marović beszédét mondja

• Miroljub Labus, a szerbiai kormány alelnöke 2012-t nagyon reális határidőnek tartja Szerbia uniós csatlakozásához. 2012-ben beléphetünk az EU-ba, s ez nagy terv, amelynek kivitelezésén ennek a mostani kormánynak és minden majdani kormánynak keményen munkálkodnia kell, mondta Labus.

Május 11. – Boris Tadić, Szerbia elnöke előterjesztette az általa kidolgozott európai csatlakozási elveket tartalmazó okmány munka jellegű változatát, amely szerint minden állami tisztségviselő arra kötelezi magát, hogy munkájának fő célja az ország európai integrációja és a polgárok jóléte legyen. A szöveget eljuttatták minden jelentősebb pártnak, állami és társadalmi intézménynek és a médiumoknak. Az elnöki kabinet közleménye szerint Tadić elvárja, hogy egy hónapon belül megkapja a visszajelzéseket, amelyeket beépítenek a végleges szövegbe. Ezt követően az okmányt aláírnák a jelentősebb politikai pártok vezetői. Az aláírással a pártok arra kötelezenék magukat, hogy „Szerbia egyedüli útja az európai út, és Szerbiának az európai uniós tagságig a leggyorsabb és a leghatékonyabb módon kell eljutnia".

[1] Forrás http://www.mfa.gov.yu/Srpski/Foreinframe.htm

[2] Az Európai Bizottság csak 2005. április 12-én fogadta el a megvalósíthatósági tanulmányt, amely elvben lehetővé teszi Szerbia és Montenegrónak, hogy megkezdje a társulási és stabilizációs tárgyalásokat az EU-val. Az Európai Unió külügyminiszterei 2005. április 25-én Luxembourgban támogatták az Európai Bizottság azon kedvező értékelését, miszerint Szerbia és Montenegró felkészült arra, hogy megkezdje a tárgyalásokat az Európai Unióval a stabilizációs és társulási megállapodás megkötéséről, és felhatalmazták a bizottságot, hogy mielőbb kezdje meg ezeket a tárgyalásokat. Az unió diplomáciai vezetői megismételték,

hogy a Nyugat-Balkán országainak, így az Államközösségnek az EU-hoz való közeledési ütemét az elengedhetetlen belső reformok és feltételek teljesítésének (köztük a hágai törvényszékkel való együttműködés) üteme befolyásolja.

[3] Források: Hronologija novih odnosa SRJ–EU, Bilten Evropske unije, br. 1, 2001 április és Zoran Skopljak – SRJ – EU: Hronologija odnosa. A szerző a belgrádi Szerbia Fejlesztési Központja (Centar za razvoj Srbije) Igazgatóbizottságának a tagja. Megjelent a *VREME* hetilap 2003. január 30-i 630. számának mellékleteként (evropskiforum: http://www.evropski-forum.net/monthly/januar/Skopljak.htm, 2003. augusztus 2.). Az EU-nak a délkelet-európai kezdeményezéseivel kapcsolatban (Dosadašnje inicijative Evropske unije prema jugoistočnoj Evropi): http://www.eudelyug.org/sr/eu_in_see/stabilisation.htm (13. 04. 2004.). Az Európai Unióhoz való csatalakozással foglalkozó iroda (Kancelarija za pridruživanje Evropskoj uniji) honlapja: (http://www.seio.sr.gov.yu/code/navigate.asp?Id=133
További irodalom: Ivan Vejvoda, izvršni direktor projekta „Balkanski fond za demokratiju": Nismo okončali ni prvu etapu ulaska u Evropsku uniju, Danas, Globus, 2004. március 16., 19. oldal; M.T.: Za brži ulazak u Evropu 50 zakona do kraja godine, Danas, 2004. március 23., 4. oldal); Konstantin Kosačov: Novo proširenje EU zadire u interes Rusije, Danas, Evropa, 2004. március 23., 17. oldal; Kristof Bertram: Podeljena evropska kuća, Danas, Evropa, 2004. április 8., 13. oldal és a napi sajtóhírek.

[4] Forrás: http://www.parlament.sr.gov.yu/content/lat/akta/akta_detalji.asp?Id=116&t=O#
Fordította: BOZÓKI Antal